

УДК 312.6:617.7(477-37)

З.В. Повч

РЕГІОНАЛЬНІ ТА ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕНOSTІ ГЛАУКОМИ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ПІДГРУНТЯ РОЗРОБКИ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ПРОГРАМ І ТЕХНОЛОГІЙ

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», м. Київ, Україна

Мета – висвітлити результати ретроспективного та проспективного аналізу регіональних і гендерних особливостей поширеності глаукоми серед дорослого населення України в динаміці за 2008–2013 рр.

Методи: епідеміологічний, графічний аналіз динамічних рядів показників поширеності глаукоми серед різних вікових і статевих груп дорослого населення основних адміністративних територій України.

Результати. При вивченні динаміки за 2008–2013 рр. та гендерних аспектів показників первинної захворюваності, поширеності глаукоми виявлено зростання рівня поширеності глаукоми як серед чоловічого, так і серед жіночого населення віком ≥ 18 років при одночасному зниженні показників первинної захворюваності на глаукому (відповідно - 4,0% та -2,2%), що може свідчити про низький рівень звернень по медичну допомогу як чоловічого, так і жіночого населення. Ситуація потребує широкого інформування громадськості щодо факторів ризику та особливостей перебігу захворювання, доступності офтальмологічної допомоги.

Висновки. Таким чином, доведено необхідність урахування існуючих регіональних і гендерних особливостей динаміки поширеності глаукоми для формування заходів профілактики та своєчасного виявлення глаукоми, розробки відповідних національних і регіональних скринінгових програм в Україні.

Ключові слова: моніторинг, регіональні та гендерні особливості поширеності глаукоми.

Вступ

Останніми роками в Україні спостерігаються тенденції до погіршення офтальмологічного здоров'я населення в цілому, зростає рівень первинної захворюваності, поширеності хвороб ока та його придаткового апарату серед різних вікових його груп. Тому вивчення сучасних регіональних особливостей поширеності хвороб ока та його придаткового апарату, глаукоми зокрема, серед дорослого населення України не втрачає своєї актуальності [1–5].

Мета роботи – провести ретроспективний та проспективний аналіз показників поширеності глаукоми серед дорослого населення України, вивчити динаміку та регіональні особливості її формування за 2008–2013 рр. для врахування при створенні регіональних програм, розробки заходів і технологій профілактики та своєчасного виявлення глаукоми на первинному рівні в практичній діяльності лікаря загальної практики / сімейного лікаря.

Матеріали та методи

У роботі використано комплекс таких методів: статистичний, епідеміологічний, графічний аналіз динамічних рядів показників поширеності глаукоми серед різних вікових і статевих груп дорослого

населення на основних адміністративних територіях України.

Результати дослідження та їх обговорення

Поширеність глаукоми серед дорослого населення у 2013 р. становила 650,9 випадку на 100 тис. відповідного населення, що зумовило 243 308 звернень по медичну допомогу з приводу глаукоми. Порівняно з 2008 р. у віковій групі дорослого населення зріс рівень поширеності глаукоми (з 566,2 у 2008 р. до 650,9 на 100 тис. дорослого населення, або +14,9%) при одночасному зниженні показника первинної захворюваності на вищевказану патологію (з 68,2 у 2008 р. до 60,5 на 100 тис. дорослого населення у 2013 р., або -11,2%).

За 2008–2013 рр. рівень поширеності глаукоми серед дорослого населення зріс на всіх без винятку адміністративних територіях України (приріст поширеності глаукоми за період 2008–2013 рр. коливався від +48,6% у Миколаївській до +2,1% у Полтавській області), показник первинної захворюваності підвищився лише серед дорослого населення на 11 адміністративних територіях (приріст первинної захворюваності на глаукому коливався від +38,7% у Закарпатській до -48,4% у Харківській області). Водночас, на майже половині адміністративних територіях України за 2008–2013 рр. спостерігався одночасний приріст рівня не лише

поширеності, але й первинної захворюваності на глаукому в дорослого населення, що може свідчити про активну роботу щодо виявлення цього захворювання серед мешканців вищевказаних територій. До них увійшли: Закарпатська (приріст поширеності становив +25,5%, первинної захворюваності дорівнював +38,7%), Київська (відповідно +14,3% та +12,0%), Луганська (+16,1% та +6,1%), Львівська (+8,2% та +4,7%), Миколаївська (+48,6% та 28,6%), Рівненська (+27,6% та +16,8%),

Тернопільська (+32,7% та +24,8%), Хмельницька (+12,9% та +10,1%), Черкаська (+18,1% та +14,3%) області, м. Київ (+23,2% та +1,1%), м. Севастополь (+11,6% та +7,7%).

Вивчення динаміки показника поширеності глаукоми за 2008–2013 рр. у структурі поширеності хвороб ока та його придаткового апарату в різних статевих групах населення України засвідчило зростання поширеності глаукоми як серед чоловіків (+7,5%), так і серед жінок (+12,7%), (табл. 1).

Таблиця 1

Структура поширеності хвороб ока та його придаткового апарату серед чоловіків і жінок віком ≥ 18 років у динаміці за 2009, 2013 рр. (на 100 тис. відповідного населення)

Клас захворювань, нозології	Чоловіки			Жінки		
	2009 р.	2013 р.	приріст 2009/2013	2009 р.	2013 р.	Приріст 2009/2013
Поширеність хвороб ока та його придаткового апарату	8098,3	8028,9	-0,9 %	9352,3	9739,0	+4,0%
Кон'юнктивіти та інші захворювання кон'юнктиви	1005,2	1009,5	+0,5%	1131,8	1160,3	+2,5%
Хвороби склери, кератит та інші хвороби рогівки	220,6	230,3	+4,3%	169,2	182,3	+7,2%
Катаракта	1237,9	1203,8	-2,9%	1567,8	1610,7	+2,7%
Відшарування та розриви сітківки	47,1	57,1	+17,6%	43,3	54,9	+21,2%
Глаукома	593,4	641,0	+7,5%	575,6	659,0	+12,7%
Атрофія зорового нерва	120,7	124,8	+3,3%	93,4	102,8	+9,2%
Міопія	908,0	909,3	+0,14%	1277,1	1277,2	+0,01%

При вивченні динаміки та гендерних аспектів показників первинної захворюваності, поширеності глаукоми серед чоловіків і жінок віком ≥ 18 років виявилось переважання показника поширеності глаукоми у відповідних групах жіночого населення з тенденціями до їх зростання (рис. 1, 2).

Найвищі рівні поширеності глаукоми в 2013 р. зареєстровано серед дорослого населення в Чернігівській (989,1), Вінницькій (887,0), Сумській (878,8) областях, м. Севастополі (874,6) і м. Києві (843,9) при середньому по Україні значенні 650,9 на 100 тис. дорослого населення.

Найнижчі значення показника поширеності глаукоми серед дорослого населення в 2013 р. виявлено в Закарпатській (407,4 на 100 тис. дорослого населення) та Одеській (415,7) областях. Різниця між крайніми значеннями поширеності глаукоми серед дорослого населення в розрізі регіонів України в 2013 р. становила 2,4 разу ($p < 0,001$).

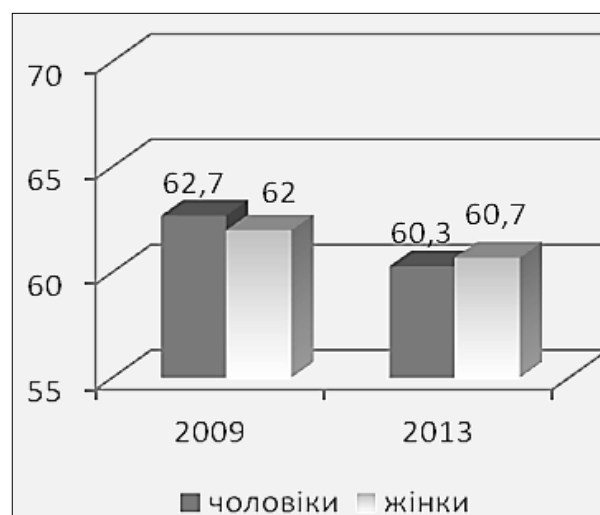

Рис. 1. Динаміка показників первинної захворюваності на глаукому серед чоловіків і жінок віком ≥ 18 років (на 100 тис. відповідного населення)

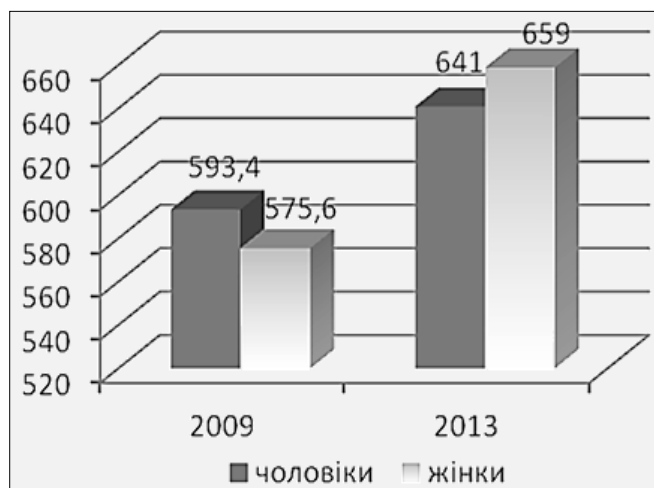

Рис. 2. Динаміка показників поширеності глаукоми серед чоловіків і жінок віком ≥ 18 років (на 100 тис. відповідного населення)

Найвищі рівні поширеності глаукоми серед чоловіків віком ≥ 18 років у 2013 р. зафіксовано в Чернігівській (1004,4), Вінницькій (886,8), Сумській (869,4) областях, м. Києві (839,7) при середньому по Україні значенні 641,0 на 100 тис. чоловіків віком ≥ 18 років (табл. 2).

Найнижчі рівні поширеності глаукоми серед чоловіків віком ≥ 18 років у 2013 р. встановлено в Закарпатській (411,3) та Одеській (415,5 на 100 тис. чоловіків ≥ 18 років) областях. Різниця між крайніми значеннями показника поширеності глаукоми серед чоловіків ≥ 18 років у 2013 р. становила 2,44 разу ($p < 0,001$).

Високі значення показника поширеності глаукоми в 2013 р. серед дорослого населення в Чернігівській (989,1), Дніпропетровській (806,9) та

Харківській (790,2 при середньому по Україні значенні 650,9 на 100 тис. дорослого населення) областях співвідносилися з високими значеннями поширеності хвороб ока та його придаткового апарату серед дорослого населення у вищевказаних регіонах (відповідно 11 290,5; 11 6854,0; 10 954,3 при середньому по Україні значенні 8 968,0 на 100 тис. дорослого населення).

Проте високі значення показника поширеності глаукоми серед дорослого населення в Полтавській області (808,8) при низькому рівні поширеності хвороб ока та його придаткового апарату серед дорослого населення області (6 476,5 на 100 тис. дорослого населення) у 2013 р. засвідчили про суттєвий вклад саме глаукоми та її наслідків у його формування. І навпаки, при високому рівні поширеності хвороб ока та його придаткового апарату серед дорослого населення в Одеській (9 928,3) та Львівській (10 944,3 на 100 тис. дорослого населення) областях показник поширеності глаукоми в цій віковій групі вищевказаних регіонів був найнижчим серед адміністративних територій України (415,7 та 446,0 відповідно при середньому по Україні значенні 650,9 на 100 тис. дорослого населення).

У віковій групі працездатного населення за 2008–2013 рр. суттєво зріс рівень поширеності глаукоми (з 112,8 у 2008 р. до 134,0 на 100 тис. населення працездатного віку в 2013 р., або +18,8%) при помірному зниженні показника первинної захворюваності (з 20,5 у 2008 р. до 18,1 на 100 тис. населення працездатного віку у 2013 р., або -11,7%).

Таблиця 2

Розподіл регіонів України за рівнем поширеності глаукоми серед чоловіків у 2013 р. (на 100 тис. чоловіків віком ≥ 18 років)

Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
Закарпатська	411,3	Рівненська	578,2	м. Севастополь	707,5
Одеська	415,5	Тернопільська	584,7	Харківська	737,2
Львівська	471,1	Луганська	595,3	Чернівецька	741,0
Івано-Франківська	485,4	Житомирська	596,8	Херсонська	746,2
Волинська	486,0	Кіровоградська	606,3	Полтавська	771,5
Запорізька	496,4	Черкаська	693,4	Дніпропетровська	785,5
Миколаївська	512,3			Хмельницька	796,9
Київська	520,3			м. Київ	839,7
АР Крим	557,8			Сумська	869,4
Донецька	567,1			Вінницька	886,8
				Чернігівська	1004,4

Найвищі рівні поширеності глаукоми в 2013 р. зареєстровано серед працездатного населення в Рівненській (255,4), Сумській (221,2) та Вінницькій (214,7) областях при середньому по Україні значенні 134,0 на 100 тис. працездатного населення (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл регіонів України за рівнем поширеності глаукоми серед населення працездатного віку за підсумками 2013 р. (на 100 тис. населення працездатного віку)

Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
Львівська	74,8	Херсонська	130,9	Полтавська	152,6
Черкаська	76,9	Дніпропетровська	134,3	Чернігівська	157,0
Одеська	78,3	Волинська	137,7	м. Київ	163,5
АР Крим	93,5	Закарпатська	139,1	Житомирська	168,0
Київська	94,3	Миколаївська	146,3	Тернопільська	169,8
Запорізька	101,4	Хмельницька	149,5	м. Севастополь	188,0
Івано-Франківська	101,8			Харківська	198,4
Луганська	101,8			Вінницька	214,7
Кіровоградська	103,4			Сумська	221,2
Донецька	110,4			Рівненська	255,4
Чернівецька	117,7				

Найнижчі рівні поширеності глаукоми у 2013 р. зареєстровано серед працездатного населення у Львівській (74,8), Черкаській (76,9) та Одеській (78,3 на 100 тис. населення працездатного віку) областях. Різниця між крайніми значеннями поширеності глаукоми серед населення працездатного віку в розрізі основних адміністративних територій України у 2013 р. становила 3,4 разу ($p < 0,001$).

За 2008–2013 рр. в більшості регіонів України суттєво підвищився рівень поширеності глаукоми разом зі зростанням показника первинної захворюваності серед населення працездатного віку. Так, у Миколаївській області приріст поширеності становив +99,3% при прирості первинної захворюваності +41,4%; у м. Києві – відповідно +60,6% та +31,0%; у Тернопільській – +60,0% та +72,8%, у Рівненській – +45,1% та +27,2%, у Закарпатській – +16,3% та +62,4%, що свідчило про активну роботу з виявлення глаукоми серед населення працездатного віку, а також про навантаження на первинну ланку та офтальмологічну службу цих територій. Водночас, були регіони, де за 2008–2013 рр. суттєво зріс рівень поширеності глаукоми серед працездатного населення при зменшенні первинної захворюваності, до них увійшли: м. Севастополь (поширеність становила +66,9%, первинна захворюваність дорівнювала -64,0%) Волинська (відповідно +55,9% та -11,1%), Житомирська (+46,7% та -20,5%), Вінницька (+43,9% та -12,9%), Запорізька (+41,4% та -9,3%), Одеська (+34,5% та

-20,0%) області, що потребує додаткового вивчення, адже може свідчити про пізні звернення по медичну допомогу, низький рівень виявлень глаукоми серед населення працездатного віку в цих регіонах, а отже, про низьку доступність медичної допомоги (офтальмологічної служби) на вищевказаних територіях.

У віковій групі населення у віці, старшому за працездатний, у 2008–2013 рр. зріс рівень поширеності глаукоми (з 1 647,0 у 2008 р. до 1 810,8 на 100 тис. населення у віці, старшому за працездатний, у 2013 р., або +9,9%) при зниженні показника первинної захворюваності (з 180,9 у 2008 р. до 155,2 на 100 тис. населення у віці, старшому за працездатний, у 2013 р., або -14,2%).

Найвищі рівні поширеності глаукоми у 2013 р. зареєстровано серед населення у віці, старшому за працездатний, м. Києва (2 621,3), Чернігівської (2 525,6) та Херсонської (2 467,9) областей при середньому по Україні значенні 1 810,8 на 100 тис. населення у віці, старшому за працездатний (табл. 4). Найнижчі рівні поширеності глаукоми серед населення у віці, старшому за працездатний, у 2013 р. зафіксовано в Закарпатській (1 183,6) та Одеській (1 216,6 на 100 тис. населення у віці, старшому за працездатний) областях. Різниця між крайніми значеннями поширеності глаукоми серед населення у віці, старшому за працездатний, у розрізі основних адміністративних територій України у 2013 р. становила 2,2 разу ($p < 0,001$).

Таблиця 4

Розподіл регіонів України за рівнем поширеності глаукоми серед населення у віці, старшому за працездатний, за підсумками 2013 р. (на 100 тис. населення у віці, старшому за працездатний)

Низький рівень		Середній рівень		Високий рівень	
Закарпатська	1 183,6	Рівненська	1 613,7	Харківська	2 111,7
Одеська	1 216,6	Житомирська	1 619,9	Полтавська	2 168,1
Миколаївська	1 353,4	Черкаська	1 716,1	Сумська	2 226,8
Львівська	1 379,0	АР Крим	1 720,2	Чернівецька	2 228,9
Київська	1 382,4	Луганська	1 771,1	Вінницька	2 267,0
Запорізька	1 388,3	Хмельницька	1 831,0	Дніпропетровська	2 286,2
Івано-Франківська	1 420,3			м. Севастополь	2 318,6
Кіровоградська	1 421,7			Херсонська	2 467,9
Тернопільська	1 449,3			Чернігівська	2 525,6
Волинська	1 468,6			м. Київ	2 621,3
Донецька	1 572,8				

За 2008–2013 рр. суттєвий приріст рівня поширеності глаукоми разом зі зростанням показника первинної захворюваності серед населення у віці, старшому за працездатний, спостерігався лише в деяких регіонах України. Так, у Закарпатській області приріст рівня поширеності становив +24,6% при прирості показника первинної захворюваності +22,6%; у Миколаївській – відповідно +31,5% та +18,2%; у Рівненській – +19,3% та +10,8%, у Тернопільській – +26,1% та +8,0%, у Черкаській – +19,7% та +24,9%, що свідчить про активність звернень із приводу глаукоми населення у віці, старшому за працездатний, на вказаних територіях і про навантаження на первинну ланку та офтальмологічну службу.

Зростання рівня поширеності глаукоми як серед чоловічого, так і серед жіночого населення віком ≥ 18 років за 2009–2013 рр. разом зі зниженням показника первинної захворюваності (відповідно -4,0% та -2,2%) свідчить про низький рівень звернень по медичну допомогу як чоловічого, так і жіночого населення, що можна пояснити особливостями клінічного перебігу початку захворювання на глаукому, яка в більшості випадків (відкритокутова глаукома) починається безсимптомно. Саме такі випадки захворювання потребують запровадження і проведення заходів своєчасного виявлення глаукоми на ранніх стадіях, широкого інформування громадськості щодо факторів ризику та особливостей перебігу захворювання і доступності офтальмологічної допомоги, різних національних та регіональних скринінгових програм виявлення глаукоми серед дорослого населення України.

Висновки

Таким чином, за 2008–2013 рр. серед дорослого населення України зріс рівень поширеності глаукоми (+14,9%) при одночасному зниженні показника первинної захворюваності (-11,2%) на цю нозологію. За вищевказаний період рівень поширеності глаукоми зріс у віковій групі дорослого населення на всіх без винятку адміністративних територіях України, тоді як показник первинної захворюваності підвищився лише серед дорослого населення на 11 адміністративних територіях. Вивчення структури поширеності хвороб ока та його придаткового апарату в різних статевих групах населення України вказало на зростання за 2009–2013 рр. питомої ваги поширеності глаукоми як серед чоловічого (+7,5%), так і серед жіночого (+12,7%) населення віком ≥ 18 років.

Найвищі рівні поширеності глаукоми в 2013 р. зареєстровано серед дорослого населення в Чернігівській, Вінницькій, Сумській областях, містах Києві та Севастополі. Найнижчі значення показника поширеності глаукоми серед дорослого населення в 2013 р. виявлено в Закарпатській та Одеській областях.

Високі значення показника поширеності глаукоми в 2013 р. серед дорослого населення в Чернігівській (989,1), Дніпропетровській (806,9) та Харківській (790,2 при середньому по Україні значенні 650,9 на 100 тис. дорослого населення) областях співвідносилися з високими значеннями поширеності хвороб ока та його придаткового апарату серед дорослого населення у вищевказаних регіонах (відповідно 11 290,5; 11 6854,0; 10 954,3 при середньому по Україні значенні 8 968,0 на 100 тис. дорослого населення). Проте високі значення

показника поширеності глаукоми серед дорослого населення в Полтавській області (808,8) при низькому рівні поширеності хвороб ока та його придаткового апарату серед дорослого населення області (6 476,5 на 100 тис. дорослого населення) у 2013 р. могли свідчити про суттєвий вклад саме глаукоми та її наслідків у формування такого показника. І навпаки, при високому рівні поширеності хвороб ока та його придаткового апарату серед дорослого населення Одеської (9 928,3) та Львівської (10 944,3 на 100 тис. дорослого населення) областей рівень поширеності глаукоми в цій віковій групі був найнижчим серед адміністративних територій України (відповідно 415,7 та 446,0 при середньому по Україні значенні 650,9 на 100 тис. дорослого населення).

За 2008–2013 рр. в більшості регіонів України суттєво підвищився рівень поширеності глаукоми разом зі зростанням показника первинної захворюваності на цю нозологію серед населення працездатного віку. У віковій групі населення у віці, старшому за працездатний, зріс рівень поширеності

глаукоми (+9,9%) при одночасному зниженні показника первинної захворюваності (-14,2%).

Отже, нами доведено існування регіональних і гендерних особливостей офтальмологічної патології, зокрема, глаукоми серед дорослого населення України. Встановлено сучасні регіональні особливості глаукоми, згідно з якими, Чернігівська, Вінницька і Сумська області, міста Київ і Севастополь виявилися регіонами з найвищими рівнями її поширеності серед дорослого населення України. Виявлено переважання показників поширеності (із динамікою зростання) глаукоми серед жіночого населення віком ≥ 18 років порівняно з аналогічними показниками цієї ж вікової групи чоловічого населення.

Перспективи подальших досліджень полягають у подальшому вивченні регіональних і гендерних особливостей поширеності глаукоми з метою розробки регіональних профілактичних програм і технологій.

Література

1. Збітнева С. В. Захворюваність населення України на хвороби ока та його придаткового апарату / С. В. Збітнева // Вісник соц. гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2010. – № 3. – С. 14–18.
2. Медведовська Н. В. Регіональні особливості захворюваності населення України на офтальмологічну патологію, її динаміка / Н. В. Медведовська // Сімейна медицина. – 2013. – № 3 (47). – С. 107–108.
3. Слабкий Г. О. Регіональні особливості стану здоров'я населення України (за період 2005–2009 рр.) : монографія / Г. О. Слабкий, Н. В. Медведовська. – Київ, 2010. – 174 с.
4. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію – 2009. – Київ, 2010. – 446 с.
5. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення України та санітарно-епідеміологічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2012 рік / за ред. Р. В. Богатирьової. – Київ, 2013. – 464 с.

Дата надходження рукопису до редакції: 29.10.2014 р.

Региональные и гендерные особенности распространности глаукомы как информационная основа разработки региональных профилактических программ и технологий

З.В. Повч

ГУ «Украинский институт стратегических исследований МЗ Украины», г. Киев, Украина

Цель – осветить результаты ретроспективного и проспективного анализа региональных и гендерных особенностей распространности глаукомы среди взрослого населения Украины в динамике за 2008–2013 гг.

Методы: статистический, эпидемиологический, графического анализа динамических рядов показателей распространности глаукомы среди разных возрастных и половых групп взрослого населения основных административных территорий Украины.

Результаты. При изучении динамики за период 2008–2013 гг. и гендерных аспектов показателей первичной заболеваемости, распространности глаукомы констатировано повышения уровня распространности глаукомы как среди мужского, так и среди женского населения ≥ 18 лет при одновременном снижении показателей первичной заболеваемости на глаукому за вышеуказанный период (соответственно -4,0% и -2,2%), что может свидетельствовать о низком уровне обращений за медицинской помощью как мужского, так и женского населения. Ситуация требует широкого информирования общественности о факторах риска и особенностях течения заболевания, доступности офтальмологической помощи.

Выводы. Таким образом, доказана необходимость учета существующих региональных и гендерных особенностей динамики распространности глаукомы для формирования мероприятий профилактики и своевременного выявления глаукомы, разработки соответствующих национальных и региональных скрининговых программ в Украине.

Ключевые слова: мониторинг, региональные и гендерные особенности распространности глаукомы.

Regional and gender features of prevalence of glaucoma as information base of development of regional preventive programs and technologies

Z.V. Povch

SI «Ukrainian Institute of Strategic Researches MoH of Ukraine», Kyiv, Ukraine

Covering of results of the retrospective and prospective analysis of regional and gender features of prevalence of glaucoma among adult population of Ukraine in dynamics for 2008–2013 became the purpose of the publication.

Methods: statistical, epidemiological, the graphic analysis of dynamic ranks of indicators of prevalence of glaucoma among different age and sexual groups of adult population of the main administrative territories of Ukraine.

Results. When studying dynamics during 2008–2013 and gender aspects of indicators of primary incidence, prevalence of glaucoma it is stated growth of prevalence of glaucoma both among man's, and among the female population of 18 years and is more senior at simultaneous decrease in indicators of primary incidence on glaucoma for the above period (-4.0% and -2.2% respectively) that can testify to the low level of requests for medical care of both the man's, and female population. The situation demands broad informing the public on risk factors and features of a course of a disease, availability of the ophthalmologic help.

Conclusions. Thus, need of the accounting of the existing regional and gender features of dynamics of prevalence of glaucoma for formation of actions of prevention and timely detection of glaucoma, development of the appropriate national and regional screening programs in Ukraine is proved.

Key words: monitoring, regional and gender prevalence of glaucoma feature.

Відомості про автора

Повч Зоряна Василівна – пошукач ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України»; пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна; служб. тел. +38 (044) 576-41-19; e-mail: uisr_moz@ukr.net.